

﴿وَأَتَّكِحُوا الْآيَاتِ
مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَ
إِيمَانِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ بُغْنَهُمَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ
اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ﴾ (نور، ۳۲)

[مردان و زنان] بی همسران و غلامان و کنیزان
شایسته خود را همسر دهید؛ اگر تهی دستند، خدا
آنان را از فضل خود بی نیاز می‌کند؛ و خدا بسیار
عطا کننده و داناست.

**۱۱. شهری بر
دامنه آتش فشان...**

وَأَنْكِحُوا الْأَيْمَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ ۚ إِنْ
 يَكُونُوا فَقْرًا يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾
 وَلَيْسَتَّعَفِيفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۗ
 وَالَّذِينَ يَبْتِغُونَ الْكِتَابَ بِمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَبِتُوهُمْ إِنْ
 عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا ۗ وَأُوهُم مِّنْ مَّالِ اللَّهِ الَّذِي ءَاتَاكُمْ وَلَا تَنْكِرُوا
 فِتْيَتَكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ ۚ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَعُوا عَرَضَ الْحَيَوةِ
 الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهِنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ
 ﴿٣٣﴾ وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ ءَايَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا
 مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾ *اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ ۗ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ
 الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِن شَجَرَةٍ مُّبْرَكَةٍ زَيْتُونَةٍ
 لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ
 تُوِّرُّ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ ۗ وَضَرِبَ اللَّهُ الْاَمَثَالَ
 لِلنَّاسِ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾ فِي يَوْمٍ أُذِنَ لِلَّهِ أَنْ تَرْفَعَ
 وَيَذْكَرَ فِيهَا اَسْمُهُ وَيُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾

تلاوت كنيم

نكات حفظ

ترتيل

حفظ كنيم

إِمَائِكُمْ: كنیزاتتان
يُغْنِيهِمْ: آنان را بی نیاز می کند

أَنْكِحُوا: همسر دهید
الْأَيَّامِ: افراد مجرد

یادداشت

A series of horizontal dashed lines for writing notes, spanning the width of the page below the header.

مهندس ابلیس

در قسمت پیشین و در ادامه پاسخ به طرح عملیاتی خدا در خصوص حفاظت بشر از نقشه شوم لشکر جنی و انسی شیطان که عریانی آدم و سلب آرامش انسان را پی می‌گرفت، به بررسی آیات سوره نور پرداخته شد. فضای نزول سوره نور بررسی شد و شش راهبرد عمده خداوند متعال در خصوص کنترل صحیح مسائل جنسی در جامعه بازبینی و درباره آن تدبیر شد. در پنجمین راهبرد بیان شد که چگونه خداوند متعال دستورهایی برای پوشش و سلامت چشم و دامن مؤمنین و طهارت درونی و پاکی محیط جامعه صادر فرموده و ضمانت اجرایی آن را منوط به کنترل درونی فرد و همچنین تنظیم کردن آن توسط حکومت اسلامی کرده است. این‌ها همه نقش سیل‌بندی را داشت که قطره‌های غریزه انسانی را از سرچشمه کنترل کرده و اجازه نمی‌داد به سیلی ویرانگر بدل شوند. به بیان دیگر، راهکارهای سلبی خداوند متعال، کنترل چشم دامن و پوشش و همچنین مراقبت در موارد ارتباط با نامحرمان بود.

شهری بر دامنه آتش فشان غریز

اکنون سؤالی که مطرح می‌شود آن است که راهکار ایجابی خداوند متعال برای طهارت فرد و پاکی جامعه چیست؟ نمی‌شود خداوند حکیم، میل و طلب و تشنگی را در انسان ایجاد کرده و در مقابل، فقط به فرمان خود نگهداری و کارهای سلبی بسنده کرده باشد. خداوند برای شهری بر دامنه آتش فشان غریز، باید مجرای صحیح اطفای میل جنسی را بیان کرده و با رفع موانع آن، راهکارهای اجرایی آن‌ها را نیز ارائه فرموده باشد.

راه حل خداوند «ازدواج کردن» نیست

آیه ۳۲ سوره نور، اختصاص به همین ارائه راهکار ایجابی خداوند در این زمینه دارد. با دقت در ابتدای این آیه روشن می‌شود که راه حل خداوند متعال «ازدواج کردن» نیست...؛ بلکه «به ازدواج درآوردن» است. آغاز این آیه امر به مؤمنین است که بی‌همسران‌تان را به ازدواج درآورید: **«وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ»** با این ملاحظه ازدواج از امر شخصی، به نهضتی عمومی و وظیفه‌ای جمعی تبدیل خواهد شد؛ به عبارت دیگر، مؤمنین برای پاک‌سازی فضای جامعه و برای طهارت برادران و خواهران ایمانی خود، وظیفه‌ای دارند و آن هم به ازدواج درآوردن آنان است.

مخاطب امر **«أَنْكِحُوا»** در ابتدای آیه، من و شما و همه مؤمنین و دستگاه‌های فرهنگی و اجرایی و دینی و حاکمیتی و... هستیم. هرکس می‌خواهد کاری در راستای تعالی جامعه و رهیدن او از دام‌های شیطان انجام دهد، چندان نیازی به اتاق فکرهای تودرتو و تصمیم‌های عجیب‌غریب نیست. راهکار خداوند، به ازدواج درآوردن بی‌همسران

است تا با کنترل امیالشان، نیمی از ایمان ایشان محفوظ شده و این‌گونه از دسترس شیطان دور شوند. این مسیری است که خداوند متعال برای طهارت فردی و پاکی جامعه روشن ساخته است.

دو بال سلبی و ایجابی برنامه خدا

بنابراین جامعه‌ای که نیمی از دستور خداوند مبنی بر امر به معروف و نهی از منکر و دستور پوشش و نگاه و پاک‌دامنی و... را پُررنگ کرده و برای آن متولی و دستگاه و بودجه و قوانینی قرار داده است، ولی در مقابل برای نهضت عمومی ازدواج جوانان و تسهیل این مهم گام‌های عملی مؤثری برنداشته است، کاریکاتورگونه، بخشی از دین را پذیرفته و بخشی را پس زده است. طبیعی است که نظام دینی در این صورت کارویژه صحیح خود را انجام نمی‌دهد و همان اقدامات حجاب و پوشش نیز کارایی لازم را ندارد. «يُعْضُوا» و «يَحْفَظُوا» در کنار «أَنْكَحُوا» دو بال سلبی و ایجابی برنامه خداوند در کنترل کشش‌های طبیعی انسانی است و تمسک به هریک بدون دیگری، مصداق منطق ناصحیح «تُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَ نَكْفُرُ بِبَعْضٍ»^۱ است.

البته در مقابل نیز جوانانی که در معرض ازدواجند باید صلاحیت زندگی مشترک را در خود پدید آورند: «وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ»؛ یعنی افزون بر پاک نگه داشتن خویش تا زمان ازدواج، هر دو طرف (زن و مرد) وظیفه دارند پیش از ازدواج، مهارت‌ها و توانمندی‌های زندگی مشترک و عبور از گردنه‌های آن را تا حدودی کسب کرده و شایستگی

۱. نساء، آیه ۱۵۰.

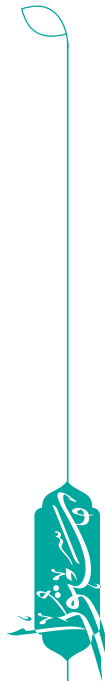
زوجیت را پیدا کنند. این دستور خداوند ثمر دیگری هم دارد و آن اینکه وقتی جوانی ببیند برای در معرض ازدواج قرار گرفتن، باید در زمره صالحین باشد، سعی می‌کند تا پیش از ازدواج، لغزش‌های خود را به حداقل رسانده و به وجهه و اعتبار اجتماعی خویش آسیبی نرساند. خود این مسئله نیز یکی دیگر از ابزارهای کنترل‌کننده دینی برای طهارت محیط جامعه است.

باور غلط

البته باید دقت داشت برخلاف باور غلط رایج، ثروتمند نبودن، انسان را از صلاحیت ازدواج خارج نمی‌کند: **«إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْنِمِ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ»** نه ثروت، مایه فخر و مباهات است و نه نبود آن، مایه سرافکنگی است. غریزه و امیال طبیعی در دارا و ندار و در برده و آزاد و... تفاوتی ندارد که یکی در معرضیت بیشتری برای ازدواج باشد! به همین دلیل است که خداوند متعال سه فقره **«مِنْكُمْ عِبَادِكُمْ - إِمَائِكُمْ»** را آورده و حتی قید **«إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ»** را هم اضافه فرموده است تا چنین باور اشتباهی شکل نگیرد.

شریک جرم

کسانی که باورها و رسوم غلط در زمینه ازدواج را ترویج می‌کنند و بر آن پافشاری دارند، دانسته یا نادانسته در مسیر طرح و نقشه شیطان برای دوری از ازدواج گام می‌گذارند. قراردادن شروط عجیب اقتصادی و غیراقتصادی برای عروس و داماد، خرج‌های بیهوده مراسم ازدواج و قبل و بعد آن، سخت‌گیری در مهریه و جهیزیه و... همه و همه جامعه و

به خصوص جوانان مجرد را از مسیر صحیح اطفای امیال طبیعی، به سمت ناهنجاری‌ها و انحطاط اخلاقی ناشی از طوفان غرایز سوق می‌دهد. با اصرار بر این باورهای غلط، روزبه‌روز به تعداد زخم‌خورده‌های مجرد افزوده‌ایم و به دستور الهی مبتنی بر به ازدواج درآوردن بی‌همسران، بی‌اعتنایی کرده‌ایم و امر خدا را سبک شمرده‌ایم. این چنین است که -پناه بر خدا- ما نیز در لغزش‌ها و گناهان آن جوانان شریکیم و دامن این آلودگی‌ها، کم‌کم دامن جامعه و بلکه خانواده ما را نیز خواهد گرفت... .

بنابراین نقشه اصلی ایجابی خدا برای رهایی از جامعه شیطانی، به ازدواج درآوردن است و چنانکه پیش‌تر هم بیان شد موارد مجرد، هرچند از سر ناچاری و عذرهایی باشد، تنها استثناهای این قاعده کلی‌اند. این موارد استثناء ملزم به سرلوحه قرارداد عفاف در زندگی خود هستند؛ البته در ادامه، خدای متعال امید به فضل الهی را همچنان در دل ایشان زنده نگاه داشته است.^۱

ازدواج آسان

پس به شهادت ابتدای آیه مورد بحث، مؤمنین وظیفه تسهیل‌گری در ازدواج بی‌همسران را دارند؛ به عبارت دیگر برداشتن موانع ازدواج مجردها، بر عهده سایر اعضای جامعه دینی است. با این توضیحات، تسهیل‌گری در ازدواج، از بالاترین اولویت کارهای فرهنگی و حتی بسیج عمومی

۱. النور/ ۳۳: «وَلَيْسَتَفْتِيْبِ الدِّيْنِ لَايَجِدُوْنَ يَكَاْحًا حَتَّىٰ يُفِيْبَهُمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ...»

«و کسانى که [وسيله] ازدواجى نمى يابند بايد پاک دامنى پيشه کنند تا خدا آنان را از فضل خود توانگرشان سازد»

هیئت‌ها و مراکز دینی و ائمه جمعه و خطبا و افراد تأثیرگذار و صداوسیما و رسانه‌هاست. همچنین از بهترین مصارف نذورات و وقف‌ها و هدایای بانیان خیر و متمولین جامعه اسلامی، ایجاد خیریه‌های مرتبط با ازدواج و تشویق جوانان به این مهم و تسهیل ازدواج آنان و کمک به ایشان در این زمینه است. به خصوص در سال‌هایی که آمار تجرد قطعی در کشور در حال افزایش است.^۱

گفت‌آسان گیر بر خود کارها

رهبر معظم انقلاب نیز بارها به این مهم تأکید و اصرار فرموده‌اند و حتی سیره شخصی ایشان نیز اصرار بر ساده برگزارکردن مراسم‌های ازدواج و مهریه و... بوده است. برای نمونه این بیانات را مرور کنیم:

یک [مسئله] هم ازدواج مجزّدان است. «وَأَنْكَحُوا الْأَيَامِي مِنْكُمْ وَ الصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ» این الان واقعاً لازم است. [گاهی دخترهایی بدون آوردن نام یا گاهی هم با نام، به من نامه می‌نویسند که طالب ازدواجند و برایشان فراهم نمی‌شود. یکی از دعا‌هایی که بنده دائم می‌کنم برای ازدواج دخترها و پسرهایی است که مایل به ازدواجند و امکان ازدواج ندارند.^۲ البته یکی از مسائل مهم این است که رسم خواستگاری رفتن و وساطت‌کردن برای ازدواج دخترها،

۱. ایرنا: براساس بررسی‌های مرکز آمار ایران، تجرد قطعی که در سال ۱۳۷۵ برای مردان حدود ۱.۳۴ درصد و برای زنان ۱.۱۹ درصد بوده، در سال ۱۳۹۵ به ۲.۲۶ درصد برای مردان و ۳.۷۳ درصد برای زنان رسیده است؛ این آمار نشان می‌دهد، روند افزایشی تجرد قطعی در زنان، بسیار بیشتر از مردان بوده به طوری که طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۵ این شاخص برای مردان، حدود ۲ برابر شده اما برای زنان بیش از سه برابر بوده است.

۲. بیانات معظم‌له در دیدار جمعی از فعالان و کارشناسان حوزه خانواده، مورخ ۱۳۹۸/۵/۲۴.

متأسفانه کم‌رنگ شده؛ این چیز لازمی است. افرادی هستند...
 پسرهایی را می‌شناسند، به خانواده دختر معرفی می‌کنند؛ دخترهایی
 را می‌شناسند، به خانواده پسر معرفی می‌کنند، تسهیل می‌کنند و
 آماده‌سازی می‌کنند ازدواج را؛ این کارها را بکنند. هرچه که ما بتوانیم
 در جامعه مسئله مشکل جنسی جوان‌ها را حل کنیم، این به نفع
 دنیا و آخرت جامعه ماست؛ به نفع دنیا و آخرت کشور ماست...
 من همین جا به پدرها و مادرها تذکر می‌دهم؛ من خواهش می‌کنم و
 تقاضا می‌کنم از شماها که یک خرده امکانات ازدواج را آسان کنید.
 پدر و مادرها سخت‌گیری می‌کنند؛ هیچ سخت‌گیری لازم نیست.^۱ چرا
 سن ازدواج در کشور ما بالا رفته؟ مگر جوان هفده ساله، هجده ساله،
 نوزده ساله، احتیاج ندارد به اطفاء نیاز جنسی و غریزه جنسی؟... ما
 نباید تصوّر بکنیم که حتماً بایستی یک نفری یک خانه ملکی داشته
 باشد، یک شغل درآمد داری داشته باشد، بعد ازدواج بکند؛ نه، «ان
 یكونوا فقراء یغنیهم الله من فضله»؛ این قرآن است [که] با ما دارد
 این جور حرف می‌زند.^۲ البته موانع اقتصادی، بخشی از مشکل است.
 عمده، موانع فرهنگی است: عادت‌ها، تفاخرها، تکاثرها، چشم و
 هم‌چشمی‌ها، تجمل‌طلبی‌ها. این هاست که یک مقدار نمی‌گذارد
 آن کاری که باید انجام گیرد، صورت پذیرد... اساس ازدواج در
 اسلام بر سادگی است. در اوایل انقلاب نیز همین‌طور بود؛ منتها
 متأسفانه این فرهنگ تکاثر و تفاخر و سرمایه‌داری یک خرده کار را

۱. بیانات معظم له در دیدار جمعی از دانشجویان، مورخ ۱۳۹۴/۴/۲۰.

۲. بیانات معظم له در دیدار اعضای همایش ملی «تغییرات جمعیتی و نقش آن در تحولات مختلف

جامعه»، مورخ ۱۳۹۲/۸/۶.

مشکل کرد. ^۱کما اینکه در مورد خود ما هم همین طور بوده است. در موارد معدودی که بوده - دو تن از فرزندان من ازدواج کرده‌اند - به‌کلی این معنا مورد نظر نبوده است. ^۲ازدواج جنبه قدسی دارد؛ این جنبه قدسی را نباید از آن گرفت. گرفتن جنبه قدسی به همین کارهای زشتی است که متأسفانه در جامعه ما رائج شده. مهریه‌های سنگین... یا همین تشریفات زائد ازدواج - خرج‌های زیاد، مجالس متعدد - که واقعاً انسان دلش می‌گیرد وقتی می‌شنود. این‌ها از آن مواردی است که گفتمان‌سازی می‌خواهد. خانم‌های مؤثر، آقایان مؤثر، اساتید دانشگاه، روحانیون، به خصوص صداوسیما و رسانه‌ها باید در این زمینه‌ها کار کنند. ^۳

۱. بیانات معظم له در جمع دانشجویان و اساتید دانشگاه صنعتی امیرکبیر، مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۹.

۲. بیانات معظم له در دیدار جمعی از بانوان اندیشمند و سخنان بانوان در این دیدار، مورخ ۱۳۷۷/۷/۱۸.

۳. بیانات معظم له در سومین نشست اندیشه‌های راهبردی، مورخ ۱۳۹۰/۱۰/۱۴.

﴿مَا كَانَ لِشَيْءٍ
أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنَّبُوَّةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادَ آلِي مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلكِنْ كُونُوا رَبَّانِيِّينَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ
الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ﴾ (آل عمران، ۷۹)

هیچ انسانی را نسزد که خدا به او کتاب و حکمت و نبوت دهد، سپس به مردم بگوید: به جای خدا بندگان من باشید. بلکه [تکلیف الهی و انسانی او اقتضا می کند به مردم بگوید: از آن روی که کتاب آسمانی را به مردم می آموزید و نیز درس می گیرید، ربانی و الهی باشید و در عبادت و بندگی او سخت بکوشید.

۱۲. من اگر بنشینم...
تو اگر بنشینم...